

Lakialoite LA 14/2024 vp

Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tällä lakialoitteella muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia (273/2009). Nykyisen lain 4 §:ssä on säädetty, että "ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa suoraan tai välillisesti samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 3 000 euroa kuntavaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja aluevaaleissa sekä 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa". Tällä lakimuutoksella asetetaan myös presidentinvaalille vastaava rajoitus 15 000 euron tasolle. Puolueita ja puolueyhdistyksiä koskeva poikkeus säilytetään voimassa olevan lain mukaisena.

PERUSTELUT

Alati paisuneet vaalien kampanjabudjetit ovat toistuvasti nousseet etenkin vaalien jälkimainingeissa valtakunnalliseksi puheenaiheeksi. Iltapäivälehtien kampanjabudjetteja koskevaa uutisointia seuranneet ovat varmasti panneet merkille, että yhä suuremmat budjetit vaikuttavat Suomessa yleistyneen. Vaalirahoituksista kerätyt tiedot vahvistavat tätä kokonaiskuva. 2000-luvun alkuun verrattuna esimerkiksi eduskuntavaalien keskimääräiset kampanjabudjetit ovat nousseet reaalisesti usealla tuhannella eurolla. Yli 100 000 euron massiivinen eduskuntavaalikampanja ei ole enää viime vaaleissa ollut harvinaisuus, ja vuoden 2019 eurovaaleissa budjettia paisutettiin jo 200 000 euron suuruusluokkaan asti.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on mietinnöissään (TrVM 1/2018 vp, TrVM 3/2022 vp ja TrVM 11/2022 vp) nostanut esille kampanjakulujen kasvun ja tarpeen löytää keinoja ilmiön hillitsemiseksi. Yhtenä keinona on pidetty kampanjakattojen asettamista, minkä selvittämisen puolesta myös tarkastusvaliokunta on vedonnut. Eduskunnan täysistunto käsitteli viimeksi syksyllä 2023 kansanedustaja Sebastian Tynkkynen (ps) lakialoitetta (LA 2/2023 vp), jossa esitetään kampanjakattojen asettamista osaksi vaalirahoitusta koskevaa lainsäädäntöä. Myös viime vaalikaudella eduskunta käsitteli kampanjakattoja koskevaa Veronika Honkasalon (vas) lakialoitetta (LA 3/2019 vp). Kampanjakattojen on nähty olevan keino tasata ehdokkaiden lähtökohtia vaaleissa, jolloin valituksi tuleminen olisi vähemmän riippuvaista ehdokkaan tai tukijoukkojen varallisuudesta.

Lakialoite LA 14/2024 vp

Presidentinvaali on luonteeltaan täysin erilainen verrattuna muihin Suomessa käytäviin vaaleihin. Presidentinvaalikaan ei kuitenkaan näytä tekevän poikkeusta siinä mielessä, että raha näyttelee merkittävää roolia myös presidenttiehdokkaiden kampanjoissa. Vuoden 2006 vaalissa voitaneen ja toiseksi tulleen ehdokkaiden budjetit olivat kahden miljoonan euron molemmin puolin. Vuoden 2012 vaalissa voittajan budjetti oli noin kaksi miljoonaa euroa ja toiseksi tulleella ehdokkaalla noin miljoona. Jo ensimmäisellä kierroksella ratkenneessa vuoden 2018 vaalissa voittajan budjetti oli noin 1,5 miljoonaa ja toiseksi tulleella reilut 300 000 euroa. Lopullisia tietoja vuoden 2024 vaalin toiselle kierrokselle edenneiden ehdokkaiden budjeteista ei vielä ole saatavilla, mutta ennakkotietojen perusteella summat vaikuttavat kasvaneen huomattavasti viime vuosikymmenen verrattuna.

Koska puolueet asettuvat presidentinvaalissa perinteisesti vain yhden ehdokkaan taakse, on puolueilta saatu tuki näytellyt merkittävää roolia presidenttiehdokkaiden kampanjakassoissa. Puolueiden tai puolueyhdistysten ehdokkaille antamaan tukeen ei tällä lakialoitteella esitetä rajoituksia. Puolueelta saatava tuki ei vaikuta olevan presidentinvaalissa ratkaisevana tekijänä. Jos tarkastellaan esimerkiksi vuoden 2024 vaalia, toiselle kierrokselle edenneiden ehdokkaiden ennakkoilmoitukset osoittavat, että valtaosa budjeteista koostui muualta kuin puolueelta saadusta rahoituksesta. Ehdokkaat ovat saaneet ennakkoilmoitusten perusteella useita kymmenientuhansien eurojen tai jopa tätä suurempia yksittäisiä lahjoituksia.

Nykyinen ehdokkaan vaalirahoituksesta annettu laki määrittelee vaaleihin enimmäisrajoja samalta tukijalta saataville lahjoituksille. Enimmillään samalta tukijalta saatava tukisumma saa olla 3 000 euroa kuntavaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja aluevaaleissa sekä 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa. Nykyisessä laissa ei kuitenkaan säädetä vastaavaa rajoitusta presidentinvaalia koskien. Kun otetaan huomioon yleinen trendi paisuvista kampanjabudjeteista, laajasti tunnustettu tarve hillitä budjettien kasvua sekä nykyiset rajoitukset kaikkiin muihin vaaleihin, olisi perusteltua asettaa vastaava rajoitus myös presidentinvaaliin. Tällä lakialoitteella presidentinvaaliin asetettava 15 000 euron enimmäisraja samalta tukijalta saatavalle tuelle on johdonmukainen voimassa olevan lainsäädännön kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 651/2021, seuraavasti:

Lakialoite LA 14/2024 vp

4 §

Ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa suoraan tai välillisesti samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 3 000 euroa kuntavaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja aluevaaleissa, 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa sekä 15 000 euroa presidentinvaalissa. Tuki puolueissa (10/1969) tarkoitetulta puolueelta tai puolueyhdistykseltä voi kuitenkin olla tätä suurempi, jollei se sisällä mainittua rahamäärää enempää muulta tukijalta välitettävää tukea.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Helsingissä 14.4.2024

Sebastian Tynkkynen ps
Anne Rintamäki ps
Timo Vornanen ps
Joakim Vigelius ps
Miko Bergbom ps
Sheikki Laakso ps
Teemu Keskisarja ps
Juha Hänninen kok
Merja Kyllönen vas